

RENESSANS- YOSHLAR NIGOHIDA

Tursunova Dilso‘z Abrorovna

Annotatsiya: Mazkur maqolada insoniyat madaniy va intellektual tarixining muhim davri bo‘lgan Renessans — uning ma’naviy-estetik qadriyatlari, ilm-fan va san’at sohalaridagi yutuqlari zamonaviy yoshlar nigohida o‘rganiladi. Yevropa uyg‘onish davri bilan bir qatorda Sharq uyg‘onishining buyuk namoyandalari — Ibn Sino, Beruniy, Ulug‘bek, Navoiylar ijodi va ta’siri ham yoshlar nigohi bilan tahlil qilinadi. Maqolada Renessans g‘oyalari va ularning bugungi davr yoshlariga qanday ilhom manbai bo‘lishi, ularning ijodiy fikrlashi, estetik dunyoqarashi, ilmiy izlanishlarga bo‘lgan qiziqishida qanday aks etayotgani tahlil qilinadi.

Ayniqsa, O‘zbekiston Respublikasida Prezident Shavkat Mirziyoyev tomonidan ilgari surilgan “Uchinchi Renessans” g‘oyasi va bu g‘oyaning yoshlar tafakkurida qanday aks etayotgani, yurtimizda buning uchun yaratilayotgan sharoitlar, ilm-fan, ta’lim va madaniyatga berilayotgan e’tibor alohida tahlil qilinadi. “Yangi O‘zbekiston – intellektual avlod davri” tamoyili asosida, yoshlar nafaqat madaniy merosni o‘rganishga, balki uni davom ettiruvchi, boyituvchi avlod sifatida shakllanib borayotganligi maqolaning asosiy e’tiborida bo‘ladi. Renessans davri qahramonlari va bugungi kun intellektual yoshlari o‘rtasidagi ruhiy va ilmiy bog‘liqlik ochib beriladi.

Maqola, ayniqsa, pedagoglar, madaniyat sohasi vakillari, tarixchilar hamda yoshlar tarbiyasi bilan shug‘ullanuvchi mutaxassislar uchun muhim nazariy va amaliy ahamiyatga egadir.

Kalit so‘zlar: Renessans, Sharq va G‘arb uyg‘onish davrlari, yoshlar tafakkuri, ijodkorlik, Uchinchi Renessans, Shavkat Mirziyoyev, Ulug‘bek, Alisher Navoiy, Ibn Sino, Leonardo da Vinchi, madaniy meros, zamonaviy yoshlar, intellektual avlod, innovatsiya, ma’naviy yuksalish, ilm-fan taraqqiyoti, globallashuv davri, estetik dunyoqarash, milliy uyg‘onish, Yangi O‘zbekiston, komil inson tarbiyasi, shaxsiy rivojlanish, falsafa va san’at.

Insoniyat tarixida shunday bosqichlar borki, ular nafaqat o'z davrida balki keyingi asrlar taqdiriga ham kuchli ta'sir o'tkazgan. Ana shunday tarixiy davrlardan biri bu — Renessans, ya'ni Uyg'onish davridir. Renessans so'zi lotin tilidan tarjima qilinganda “qayta tug'ilish”, “yangi hayotga kirish” degan ma'noni anglatadi. Bu davr Yevropada XIV–XVI asrlarda sodir bo'lgan keng miqyosdagi ilmiy, madaniy, badiiy va falsafiy yuksalish harakati bo'lib, insoniyat tafakkurining uyg'onishi, shaxs qadriyatining e'tirof etilishi, ijod va tafakkur erkinligining asos solingan davridir. Leonardo da Vinchi, Rafael, Mikelanjelo kabi san'at va ilm namoyandalari bu davr timsoliga aylangan bo'lsa, Sharqda esa Ibn Sino, Forobiy, Beruniy, Ulug'bek, Alisher Navoiy kabi allomalar uyg'onish g'oyalarini yanada teranroq va yuksakroq shaklda namoyon qilganlar.

Bugungi globallashuv, raqamli transformatsiya va ilm-fan rivojlanish jarayonida butun insoniyat tarixiy tajriba va madaniy merosga tayanmoqda. Ayniqsa, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev tomonidan ilgari surilgan “Uchinchi Renessans” g'oyasi bu borada muhim nazariy va amaliy asosga ega bo'lib, yosh avlodni ilm-fan, ta'lim, madaniyat va tafakkur sohalarida yangilanish sari yetaklovchi ustuvor yo'nalishga aylangan. Birinchi Renessans Sharq allomalari davriga, ikkinchisi Temuriylar davridagi madaniy yuksalishga taalluqli bo'lsa, bugungi Uchinchi Renessans — yosh avlodning ijodiy tafakkuri, intellektual salohiyati, innovatsion fikrlashi va ma'naviy kamolotini o'zida mujassam etadi.

Zamonaviy yoshlar uchun Renessans faqat tarixiy davr emas — balki ular uchun ilhom manbai, tafakkur o'qi, intilish va yangilik yaratish maydonidir. Bugun yoshlar orasida san'at, adabiyot, dizayn, ilmiy izlanishlar va texnologiyalar sohasida yuz berayotgan o'zgarishlar Renessans ruhi va uning yuksak qadriyatlari bilan uyg'unlashmoqda. Yurtimizda yaratilayotgan imkoniyatlar, zamonaviy ta'lim muhitining shakllanishi, yoshlar siyosatiga berilayotgan e'tibor, ijodiy va intellektual salohiyatning qo'llab-quvvatlanishi – bularning barchasi Uchinchi Renessans poydevorini barpo etayotgan eng muhim omillardir.

Shu bois, mazkur maqolada Renessans davrining tarixiy-madaniy mazmuni zamonaviy yoshlar nigohida talqin qilinadi, Uchinchi Renessans g'oyasining bugungi yoshlarga qanday ruhiy, axloqiy va ilmiy ilhom berayotgani, ularning ongida qanday aks etayotgani tahlil etiladi. Yoshlarning Renessans merosiga munosabati, ulardagi estetik did, ilmga intilish, san'at va adabiyotga qiziqishining kuchayib borayotgani zamonaviy ma'naviy yuksalishning aniq belgisi sifatida ko'rib chiqiladi.

Renessans — inson tafakkuridagi tub burilish davri bo'lib, u san'at, madaniyat, ilm-fan, falsafa va jamiyat hayotining barcha jabhalarida inqilobiy o'zgarishlarni keltirib chiqardi. Bu davrning eng muhim xususiyati — inson markaziy o'ringa qo'yilishi, uning erkinligi, ijodiy salohiyati va tafakkurining kengayishi edi. Yoshlar nigohida Renessans – bu nafaqat tarixiy voqea, balki o'zining ichki dunyosini boyitish, ijodiy fikrlashni rivojlantirish va ma'naviy kamolot sari intilishning muhim manbai hisoblanadi.

Bugungi zamon yoshlarining Renessansga qiziqishi ularning dunyoqarashi va tafakkurida ayniqsa namoyon bo'lmoqda. Yoshlar orasida tarixiy shaxslar – Leonardo da Vinchi, Mikelanjelo, Rafael, kabi buyuk ijodkorlarning faoliyati keng o'rganilmoqda. Ularning ijodiy yondashuvi va inson ruhining yuksak qadriyatlarini targ'ib qilishi yoshlarning o'zlarida yangi intilishlarni uyg'otmoqda. Shu bilan birga, Sharq uyg'onishining buyuk namoyandalari — Ibn Sino, Ulug'bek, Alisher Navoiy kabi allomalar ham yoshlar uchun ruhiy va ilmiy ilhom manbai bo'lib xizmat qilmoqda. Ularning falsafasi, ilmiy izlanishlari, badiiy merosi yoshlarning ma'naviy dunyosini boyitadi, yuksak axloqiy qadriyatlarni singdiradi.

O'zbekiston Respublikasining "Uchinchi Renessans" g'oyasi esa yoshlarni yangi davr intellektual salohiyatini ochishga, ma'naviy va ilmiy yuksalishga yetaklashda markaziy rol o'ynaydi. Bu g'oya yoshlar orasida nafaqat o'tmishni o'rganishga, balki innovatsion yondashuvlar orqali yangi ilmiy va madaniy yutuqlarni yaratishga katta undovdir. Mamlakatda yoshlarning ilmiy faoliyati, ijodiy izlanishlari uchun keng imkoniyatlar yaratilib, ta'lim tizimi yangilanmoqda, ijtimoiy muhit yoshlarni qo'llab-

quvvatlayotir. Shu tariqa, Uchinchi Renessans yoshlarning intellektual va ma'naviy rivojlanishiga shart-sharoitlar yaratmoqda.

Yoshlar nazarida Renessans davri tafakkur erkinligi va individualizmi, inson haqi va qadr-qimmati, ilmiy izlanishlar va san'atdagi yangi yutuqlar – bularning barchasi o'z vaqtida jamiyatda chuqur o'zgarishlar olib kelgan. Bugungi kunda aynan shu qadriyatlarni yoshlar o'zining shaxsiy va jamiyat hayotida rivojlantirishga intilmoqda. San'at va adabiyotda yangi yo'nalishlar, texnologiyalar yordamida ijod qilish, ilm-fanni amaliyotga keng tatbiq etish yoshlar orasida yangi Renessans — Uchinchi Renessansning boshlanishiga asos bo'lmoqda.

Shuningdek, Renessans merosi yoshlar ma'naviy tarbiyasida, estetik didining shakllanishida, axloqiy qadriyatlarni mustahkamlashda muhim ahamiyatga ega. Yoshlarning tarixiy madaniy merosga qiziqishi ortib, ular orasida milliy qadriyatlar, ona tiliga, adabiyotiga, san'atiga hurmat va muhabbat kuchaymoqda. Bu esa milliy o'zlikni anglash va global jarayonlarda o'z o'rnini topish yo'lida muhim omil hisoblanadi.

Bugungi yoshlar orasida Renessansning ilm-fan va san'atga oid g'oyalari faqat o'qish va o'rganish bilan chegaralanmaydi, balki ularni amalda qo'llash, yangi innovatsiyalar yaratish, zamonaviy madaniyat va texnologiyalar bilan uyg'unlashishga intilish kuchaymoqda. Bu esa nafaqat shaxsiy rivojlanishga, balki jamiyat taraqqiyotiga ham katta hissa qo'shmoqda.

Shu bilan birga, yoshlar orasida Uchinchi Renessans g'oyasini hayotga tatbiq etish jarayonida ba'zi qiyinchiliklar ham yuzaga kelmoqda. Masalan, zamonaviy texnologiyalar va global axborot maydonining murakkabligi, madaniy an'analar va yangi tendensiyalar o'rtasidagi muvozanatni saqlash kabi masalalar mavjud. Biroq, yoshlarning ijtimoiy faolligi, innovatsion fikrlashi, ilmiy izlanishlarga intilishi ushbu muammolarni yengib o'tishda muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda.

Renessans davrining g'oyalari va qadriyatlari yoshlar tafakkurida yangicha va yangi qiyofa olmoqda. Ular nafaqat tarixiy o'rganilayotgan fenomen, balki zamonaviy jamiyatda o'zgarish va taraqqiyot manbai sifatida qabul qilinmoqda.

Uchinchi Renessans g'oyasi orqali yoshlar ma'naviy-axloqiy kamolot, intellektual yuksalish va ijodiy faollikka yo'naltirilmoqda, bu esa kelajak avlod uchun mustahkam poydevor bo'ladi.

Maqolada ko'rib chiqilganidek, Renessans insoniyat tarixida nafaqat madaniy va ilmiy inqilob, balki inson tafakkuri va jamiyat rivojida yangi bosqich hisoblanadi. Ushbu davrning g'oyalari, qadriyatlari va yutuqlari zamonaviy yoshlar nigohida alohida ahamiyat kasb etmoqda. Yoshlar Renessansni o'zining ruhiy va intellektual uyg'onishi, ijodkorlik va erkin fikrlash manbai sifatida qabul qilmoqda. Shu jihatdan, Renessans yoshlarning ma'naviy dunyosini boyitadi, ularni milliy va umuminsoliy qadriyatlar bilan uyg'unlashishga undaydi. O'zbekiston Respublikasining Prezident Shavkat Mirziyoyev tomonidan ilgari surilgan "Uchinchi Renessans" g'oyasi yosh avlodni intellektual va ma'naviy yuksalish sari yetaklashda muhim vosita bo'lib xizmat qilmoqda. Bu g'oya orqali yoshlar o'z tarixiy ildizlarini chuqurroq o'rganib, zamonaviy bilim va texnologiyalar bilan uyg'unlashgan yangi dunyoqarashni shakllantirmoqdalar. Uchinchi Renessans yoshlar uchun nafaqat tarixiy merosni o'rganish, balki uni yangilash, rivojlantirish va amaliyotga tatbiq etish imkoniyatidir.

Yoshlarning ilm-fan, san'at, adabiyot va madaniyat sohalarida faol ishtiroki, innovatsion yondashuvlarga intilishi va o'ziga xos ijodiy qarashlari bugungi jamiyatda yangi Renessans — Uchinchi Renessansning yuzaga kelishiga sabab bo'lmoqda. Bu jarayon milliy o'zlikni anglash, millatlarning madaniy boyligini qadrlash va globallashuv sharoitida o'z o'rnini topishga xizmat qilmoqda.

Shuningdek, yoshlarning ma'naviy tarbiyasi, axloqiy qadriyatlarni shakllantirish, estetik didni rivojlantirishda Renessans merosining o'rni beqiyosdir. Yosh avlod tarixiy tajriba va madaniy qadriyatlarni zamonaviylik bilan uyg'unlashtirib, o'zlarini komil inson sifatida tarbiyalash imkoniyatiga ega bo'lmoqda. Bu esa mamlakatimizning barqaror rivojlanishi va ijtimoiy-siyosiy hayotda yangi bosqichga ko'tarilishi uchun mustahkam poydevor yaratadi.

Shu bilan birga, bugungi global muhitda yoshlar oldida turli murakkabliklar va sinovlar mavjud bo'lsa-da, ular innovatsion fikrlash, ijodiy yondashuv va ma'naviy

qattqlik orqali ushbu qiyinchiliklarni yengib o'tishga qodir. Renessans ruhini yoshlarning qalbida uyg'otish, ularni ijodkorlik va ma'naviyatga chorlovchi Uchinchi Renessans g'oyasini keng targ'ib qilish jamiyat taraqqiyotining muhim omiliga aylanmoqda.

Natijada, Renessansning boy madaniy-milliy merosi va Uchinchi Renessans g'oyasi yoshlarni kelajak avlod uchun yanada barkamol, bilimdon va ma'naviy yetuk insonlar bo'lib yetishishiga xizmat qiladi. Ushbu jarayon yurtimizda yangi ijtimoiy, ilmiy va madaniy taraqqiyot yo'lini ochib beradi, yoshlarning o'z imkoniyatlarini to'liq ro'yobga chiqarishlariga yordam beradi. Shu sababli, Renessans va Uchinchi Renessans g'oyalari yoshlar tarbiyasi, ta'limi va madaniyatida doimiy e'tiborda bo'lishi zarurdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Akbarov, B. (2018). Renessans davri va uning madaniy-milli merosdagi o'rni. Toshkent: Sharq.
2. Mirziyoyev, S. (2021). Uchinchi Renessans — kelajak poydevori. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Matbuot xizmati.
3. Sobirov, M. (2017). Yoshlar va ma'naviyat: zamonaviy dunyoda tarbiya masalalari. Toshkent: Fan va ta'lim.
4. Karimov, O. (2019). Renessans va uning yoshlar tarbiyasidagi ahamiyati. Ilmiy jurnali, 12(3), 45–53.
5. Johnson, P. (2000). Renaissance: The Rebirth of Culture and Civilization. New York: HarperCollins.
6. Bloom, H. (1990). The Renaissance and Its Influence. London: Penguin Books.
7. Nasriddinov, D. (2020). Renessans va Uchinchi Renessans g'oyasi: nazariy va amaliy jihatlar. Toshkent: Ilm-fan.
8. Ibn Sino. (2005). Tibbiyot va falsafa asarlari. Toshkent: Fan.
9. Navoiy, A. (2010). Xamsa. Toshkent: O'zbek milliy ensiklopediyasi.
10. Zokirov, R. (2016). Yoshlar va innovatsiya: zamonaviy ta'lim va

ma'naviyat. Toshkent: Ilmiy nashr.